

Марія МАРТИНІВ

*Здобувачка третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
martuniw@gmail.com*

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ УДОСКОНАЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ НА ПОЧАТКУ 1970-Х рр.

Безумовно, що досліджувана тема є актуальною, позаяк не вивчалася дослідниками. Особливо, коли йдеться про кадровий потенціал Тернопільського інституту удосконалення кваліфікації вчителів на початку 1970-х рр., коли на освітянські кадри виступали важливим інструментом тогочасної влади як засобу пропаганди її ідей. Варто зауважити, що кадрову політику радянської влади як засадничу детермінанту трансформаційних соціальних процесів у західноукраїнському регіоні в повоєнний період аналізувала Г. Стародубець [6, с. 81–86]. Особливості кадрової політики радянської влади у системі перепідготовки учительських кадрів у Тернопільській області в повоєнний період, становлення і функціонування Тернопільського інституту удосконалення кваліфікації вчителів (далі – ТІУКВ) досліджувала М. Мартинів [4, с. 166–171; 5, с. 69–77], акцентуючи увагу на агітаційній функції освітян в радянський період. Тим не менше, варто зауважити, що кадрове забезпечення освітян Тернопільської області не достатньо вивчене і потребує глибшого аналізу, зокрема на рівні ТІУКВ.

Мета дослідження – проаналізувати кадровий потенціал Тернопільського інституту удосконалення кваліфікації вчителів на початку 1970-х рр. Основні завдання – висвітлити кадрове забезпечення методистами ТІУКВ; з'ясувати їх досвід роботи, рівень освіти і матеріальне забезпечення, що було одним із чинників престижності роботи.

Потрібно зазначити, що архівні матеріали Державного архіву Тернопільської області (далі – Держархів Тернопільської обл.) зберегли відомості про педагогічних працівників ТІУКВ за 1970–1972 рр. [2, арк.67–69]. Детальна інформація подана у табл. 1. На початок 1970 р. чисельність працівників складала 43 особи. На початок 1971 р. – 46 осіб, з них 20 жінок. Перевитрати із зарплати відбулися у зв'язку з прийняттям на роботу нових методистів та переведення деяких з них на посади завідувачів кабінетами, надходженнями. До речі, про зростання витрат за 1970 р. йшлося в службовій директори А. Надала [1, арк.26–29].

На 1971 р. чисельність ТІУКВ становила 48 осіб, з них працівники гуртожитку – 4, адміністративний персонал – 12, інші працівники – 32. Окрім того 4 бухгалтери централізованої бухгалтерії, що обслуговувала обласний відділ народної освіти та підзвітні їй структури. Оклад

середньомісячної зарплати директора становив 140 крб., методиста – середньому 105 крб., прибиральниці, сторожі – 60 крб. [3, арк.15–64].

Табл. 1

№	Прізвище, ім'я, по-батькові	Методист кабінету	Вищий навчальний заклад	Стаж роботи, роки	Заробітна плата в крб.
1.	Гольдман Іда Миронівна	виховної роботи	Кременецький педагогічний інститут	23	105
2.	Сенченко Костянтин Сидорович	підвищення кваліфікації	Вінницький педагогічний інститут	29	137
3.	Процик Іван Гнатович	кабінету історії і географії	Львівський університет	20	105
4.	Лесик Лідія Іванівна	української мови і літератури	Київський педагогічний інститут	25	137
5.	Вацик Роман Якович	початкових класів	Львівський університет	29	137
6.	Висоцький Платон Григорович	хімії та біології	Кременецький педагогічний інститут	19	105
7.	Андрусенко Андрій Маркович	математики	Львівський університет	20	105
8.	Котик Ярослав Васильович	трудового навчання	Львівський університет	5	95
9.	Белова Олена Іллівна	дошкільного виховання	Київський державний університет	14	105
10.	Дугач Людмила Михайлівна	іноземної мови	Ніжинський педінститут	13	105
11.	Мірошніченко Лідія Андріївна	російської мови і літератури	Сумський педінститут	16	105
12.	Шифф Любов Олексіївна	іноземних мов	Горлівський педінститут	11	105
13.	Сидор Валентина Пилипівна	завідувач бібліотекою	Теребовлянське освітнє культурне училище	7	77
14.	Зозуля Орест Степанович	фільмоперевірщик, технічних засобів навчання		7	67
15.	Овчаренко Іван Миколайович	шкільних інтернатів	Київський університет	10	105
16.	Тхорик Володимир Онуфрійович	кабінету естетичного виховання	Дрогобицький педагогічний інститут	5	95
17.	Мокрій Марія Іванівна	шкіл-інтернатів	Київський педагогічний інститут	13	105

Аналіз даних таблиці свідчить про те, що усі педагогічні працівники закінчували українські вищі заклади освіти. Левова частка припадала на західноукраїнські вищі і тільки 3 зі східних областей. Педагогічний стаж в середньому становив 16 років, 10 років і менше було у чотирьох осіб. Прийом на роботу освітян з невеликим стажем роботи пояснювався кадровим «голодом», адже з 48 осіб у відповідності зі штатним розписом, переважно працювало 43 або 46 осіб. Відсутність кадрів свідчила про їх плінність. Лише за один рік змінився методист кабінету шкільних інтернатів. Іншою причиною могла бути заробітна плата, непорозуміння у колективі тощо.

Отже, освітянські кадри які забезпечували підвищення кваліфікації вчителів Тернопільської області були в основному місцевими педагогами, зі значним педагогічним стажем роботи в сфері освіти. Проте вивчення кадрового питання потребує глибшого аналізу крізь призму дослідження біографій методистів, їх партійної приналежності тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Держархів Тернопільської обл. Ф.2062. Оп.1. Спр.465. Арк.29.
2. Там само. Спр.502. Арк.98.
3. Там само. Спр.545. Арк.84.
4. Мартинів М. А. Особливості кадрової політики радянської влади у системі перепідготовки учительських кадрів у Тернопільській області в повоєнний період//П'яті Геретівські читання: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Тернопіль: ТОКІППО, 2021. С. 166–171.
5. Мартинів М. А. Особливості становлення і функціонування Тернопільського інституту удосконалення кваліфікації вчителів (перша половина 40-х рр. ХХ ст.) //Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. 2022. Том 33 (72) № 3, С. 69–77.
6. Стародубець Г. М. Кадрова політика радянської влади як засаднича детермінанта трансформаційних соціальних процесів у західноукраїнському регіоні в повоєнний період // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. 2016. Вип. 2. Ч. 1. С. 81–86.